

مطالعه مقایسه ای سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان

۶۱ | صفحه

فاطمه زلفی اصل^۱، لاله پیران^۲، آمنه زره پوش*^۳

تاریخ دریافت: ۱۷ دی ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۵ اسفند ۱۴۰۲

چکیده:

تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی و از نظر اجرایی از نوع مقایسه ای می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر را کلیه معلمان مدارس دولتی اردبیل و گیلان تشکیل می دهند که بر اساس اعلام کارگزینی حدود ۲۰۰۰ نفر می باشند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۲ نفر مشخص گردید. در خصوص گردآوری اطلاعات مربوط به ادبیات مربوط به موضوع و پیشینه تحقیق از روش های کتابخانه ای و جهت جمع آوری اطلاعات برای تایید یا رد فرضیه های پژوهش از روش میدانی استفاده شد. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استاندارد پرسشنامه استاندارد سلامت سازمانی ۳۶ استفاده شده است. برای سنجش فرضیه های تحقیق از آزمون تی تک متغیره و آزمون تی دو جامعه مستقل استفاده شده است. یافته های تحقیق نشان داد از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت نیست. و همچنین معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت دارند. و نهایتا نتایج نشان داد که معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت دارند.

واژگان کلیدی: سلامت سازمانی، معلمان، رهبری آموزشی

^۱ گروه آموزش دوره دوم متوسطه، آموزش و پرورش، استان اردبیل، پارس آباد missf778@gmail.com

^۲ گروه آموزش دوره دوم متوسطه، آموزش و پرورش، استان اردبیل، پارس آباد laleh.piran1349@gmail.com

^۳ گروه متوسطه اول، آموزش و پرورش، پوروش، استان گیلان، شهرستان رودبار (نویسنده مسئول) atefehzerehpoush30@gmail.com

مقدمه

اهمیت سلامت سازمانی در محیط های آموزشی به طور فزاینده ای توجه محققان، رهبران آموزشی و سیاست گذاران را به خود جلب کرده است، به ویژه در زمینه چالش های پیچیده ای که امروزه معلمان و مدارس با آن مواجه هستند. سلامت سازمانی که به عنوان ظرفیت سازمان برای عملکرد مؤثر، سازگاری، حفظ خود در طول زمان، و فراهم کردن یک محیط کاری رضایت بخش برای اعضای خود تعریف می شود، برای تضمین سطوح بالای عملکرد معلم و پیشرفت دانش آموزان بسیار مهم است (یلماز و کایا^۴، ۲۰۲۲).

ارتباط سلامت سازمانی در محیط های آموزشی را نمی توان اغراق کرد، زیرا مستقیماً بر بهزیستی روانشناختی معلمان، باورهای کارآمدی و توانایی آنها برای مقابله با استرس های مرتبط با کار تأثیر می گذارد (فو^۵ و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر این، سلامت سازمانی مدارس با پیامدهای حیاتی مانند پیشرفت دانش آموز و تعهد معلم مرتبط است (زویریس^۶ و همکاران، ۲۰۲۳). به این ترتیب، درک عواملی که به سلامت سازمان کمک می کنند یا از آن می کاهند، برای توسعه استراتژی هایی برای بهبود محیط آموزشی برای معلمان و دانش آموزان بسیار مهم است.

تأثیر عدالت سازمانی، شامل انصاف در فرآیندهای تصمیم گیری و رفتار عادلانه کارکنان، بر ایجاد جو مثبت مدرسه و تقویت اعتماد در بین معلمان نیز به خوبی مستند شده است (رمضانی. و نجاری، ۲۰۲۲؛ شن^۷ و همکاران، ۲۰۲۲). چنین محیطی برای رشد حرفه ای، همکاری و تعهد مشترک به چشم انداز و اهداف مدرسه مساعد است. برعکس، فقدان عدالت سازمانی می تواند منجر به کاهش روحیه معلم، تعهد و در نهایت نتایج دانش آموزان شود.

علاوه بر این، ارتباط بین سلامت معنوی معلمان، بهزیستی روانشناختی و تعهد سازمانی آنها اهمیت پرداختن به نیازهای کل نگر مربیان را برجسته می کند (حیدری و همکاران، ۲۰۲۲). مدرسی که بهزیستی روحی و روانی کارکنان خود را در اولویت قرار می دهند، نه تنها رضایت فردی معلمان را افزایش می دهند، بلکه به نیروی آموزشی قوی تر و متعهدتر کمک می کنند.

⁴ Yilmaz & Kaya

⁵ Fu

⁶ Zweeris

⁷ Shen

تحقیقات به طور مداوم نشان داده است که رهبری و فرهنگ سازمانی حاکم در مدارس نقش مهمی در شکل دهی سلامت سازمان ایفا می کند (کویوباش اوغلو^۸ و همکاران، ۲۰۲۲؛ پاکلیت^۹ و همکاران، ۲۰۲۲). سبک های رهبری که معلمان را توانمند می سازد و فرهنگ اعتماد، احترام و همکاری را ترویج می کند، برای پرورش یک محیط سازمانی سالم ضروری است. علاوه بر این، ادغام رهبری آموزشی و شیوه های بهداشت سازمانی به طور قابل توجهی بر اثربخشی کلی و جو مدارس تأثیر می گذارد (پارلار و کانسوی^{۱۰}، ۲۰۱۷).

بنابراین، مطالعه ما با هدف بررسی مطالعه مقایسه ای سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان، ارائه بینش های ارزشمندی در مورد عوامل مؤثر در ایجاد یک محیط آموزشی حمایتی و مؤثر است. این پژوهش با تمرکز بر دیدگاه ها و تجربیات معلمان، به دنبال شناسایی راهبردهای عملی است که می تواند سلامت سازمانی را ارتقاء بخشد و در نتیجه، نتایج آموزشی را برای دانش آموزان بهبود بخشد. یافته های این مطالعه پتانسیل اطلاع رسانی به سیاست گذاری و عمل، ارائه نقشه راه برای توسعه سازمان های مدارس سالم تر، تاب آورتر و حمایت کننده تر در ایران و فراتر از آن را دارد.

مدل مفهومی

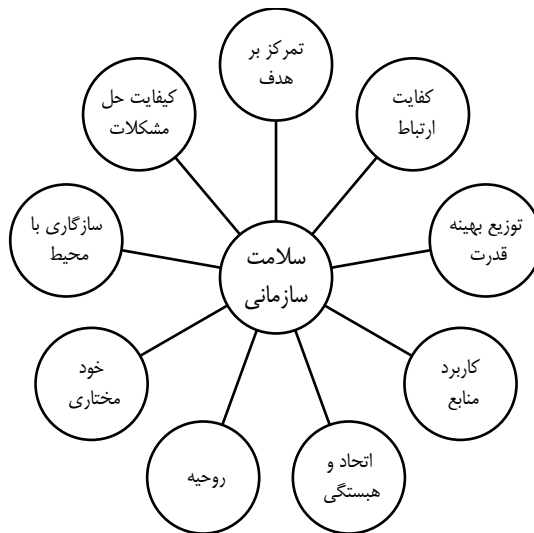
پرسشنامه استاندارد سلامت سازمانی – مایلز^{۱۱} (۱۹۶۵) دارای ۳۶ سوال بوده که دارای ۹ مولفه ای (تمرکز بر هدف ، کفایت ارتباط ، توزیع بهینه قدرت ، کاربرد منابع ، اتحاد و هبستگی ، روحیه ، خود مختاری ، سازگاری با محیط و کفایت حل مشکلات) می باشد.

⁸ Kuyubaşoğlu

⁹ Paclit

¹⁰ Parlar & Cansoy

¹¹ Miles

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق (محقق ساخته)

با توجه به مدل فوق فرضیه زیر جهت بررسی ارایه شده است:

۱. معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت دارند.
۲. معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت دارند.
۳. از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی و از نظر اجرایی از نوع مقایسه ای می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر را کلیه معلمان مدارس دولتی اردبیل و گیلان تشکیل می دهند که بر اساس اعلام کارگزینی حدود ۲۰۰۰ نفر می باشند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۲ نفر مشخص گردید. در خصوص گردآوری اطلاعات مربوط به ادبیات مربوط به موضوع و پیشینه تحقیق از روش های کتابخانه ای و جهت جمع آوری اطلاعات برای تایید یا رد فرضیه های پژوهش از روش میدانی استفاده شد. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استاندارد پرسشنامه سلامت سازمانی – مایلز دارای ۳۶ سوال بوده استفاده شده است. با توجه به استاندارد بودن پرسشنامه ها، مورد تایید صوری قرار گرفت و برای بر آورد پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. روایی ابزار جمع آوری اطلاعات، از روایی صوری یا نمادین استفاده گردیده است، و برای سنجش پایایی از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. همچنین

برای سنجش فرضیه های تحقیق از آزمون تی تک متغیره و آزمون تی دو جامعه مستقل استفاده شده است.

تجزیه و تحلیل

فرضیه اول: معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت دارند.

برای فرضیه فوق دو فرض آماری مطرح گردید:

فرض محقق: معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت دارند.

فرض صفر: معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت ندارند.

با توجه به داده های بدست آمده برای سطح آموزش های ضمن خدمت و حد متوسط که در تحقیق حاضر برابر با ۳ می باشد، فرضیه فوق با استفاده از آزمون تی تک متغیره مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۱ : آزمون T یک نمونه ای سلامت سازمانی

سطح آزمون ۳							
میانگین	انحراف استاندارد	تی	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت معنی داری	سطح پایین	سطح بالا
۳,۰۹	۰/۴۹	۲/۹۳۷	۱۴۰	۰/۰۰۴	۰/۰۶۹	-۱/۰۷۸۹	۳/۳۱۸

با توجه به نتایج بدست آمده مشخص شده که حد بالا مثبت و حد پایین منفی می باشند، یعنی میانگین جامعه تقریباً مقدار آزمون که همان ۳ می باشد. مقادیر میانگین مشاهده شده بیانگر آن هستند که متغیر فرهنگ کنترل تقریباً در حد متوسط قرار دارد و از طرفی مقدار تی بدست آمده ۲/۹۳۷ با سطح معنی داری ۰/۰۰۴ است. بر این اساس با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت دارند.

فرضیه دوم: معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت دارند.

برای فرضیه فوق دو فرض آماری مطرح گردید:

فرض محقق: معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت دارند.

عنوان مقاله : مطالعه مقایسه ای سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان

فرض صفر: معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت ندارند.
با توجه به داده های بدست آمده برای سطح آموزش های ضمن خدمت و حد متوسط که در تحقیق حاضر برابر با ۳ می باشد، فرضیه فوق با استفاده از آزمون تی تک متغیره مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۲: آزمون T یک نمونه ای سلامت سازمانی

سطح آزمون ۳							
میانگین	انحراف استاندارد	تی	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت معنی داری	سطح پایین	سطح بالا
۳,۴۱	۰/۵۹	۳/۵۴۸	۱۶۲	۰/۰۰۲	۰/۰۶۹	-۱/۴۱۲	۳/۶۸۵

با توجه به نتایج بدست آمده مشخص شده که حد بالا مثبت و حد پایین منفی می باشند، یعنی میانگین جامعه تقریباً مقدار آزمون که همان ۳ می باشد. مقادیر میانگین مشاهده شده بیانگر آن هستند که متغیر فرهنگ کنترل تقریباً در حد متوسط قرار دارد و از طرفی مقدار تی بدست آمده ۳/۵۴۸ با سطح معنی داری ۰/۰۰۲ است. بر این اساس با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت دارند.

فرضیه سوم: از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت است.

برای تجزیه و تحلیل فرضیه فوق از آزمون تی دو جامعه مستقل استفاده شده است.
فرضیه محقق: از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت است.
فرضیه صفر: از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت نیست.
جدول (۳): شاخص آمار توصیفی

متغیر	سمت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد
سلامت سازمانی	اردبیل	۱۴۰	۳/۰۹	۱۲/۴۱	۱/۱۶
	گیلان	۱۶۲	۳/۴۱	۸/۱۲	۱/۸۱

در جدول فوق شاخص آمار توصیفی متغیر سلامت سازمانی از دیدگاه معلمان اردبیل و گیلان ارائه شده است.

جدول (۴) : آزمون t دو نمونه ای برای مقایسه میانگین متغیر از دیدگاه معلمان

متغیر	فرض یکنواختی واریانسها	آزمون لوین برای برابری واریانس ها		مقادیر آزمون t دو نمونه ای مقایسه میانگین ها					
		F	سطح معناداری	T تی	درجه آزادی	سطح معناداری (دوامنه)	تفاوت از میانگین	تفاوت خطای استاندارد	فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاوت از میانگین
	با فرض برابری واریانس ها	۳/۴۹۲	۰/۰۶۸	-۰/۴۶۱	۳۰۲	۰/۶۲۸	-۱/۴۹	۳/۱۰	-۷/۶۳
	بدون فرض برابری واریانس ها			-۰/۶۳۱	۱۵۰	۰/۶۲۵	-۱/۴۹	۲/۳۲	-۶/۲۲
									۶/۴۵
									کمینه
									بیشینه

آزمون تی (T) دو نمونه ای برای مقایسه میانگین سلامت سازمانی در جدول شماره (۴) نشان داده شد. مقادیر اطلاعات آزمون، در دو حالت با فرض برابری واریانس ها و بدون فرض برابری واریانس ها آمده است. در این آزمون سطح معنی داری آزمون لوین برابر با ۰/۰۶۸ می باشد که از ۰/۰۵ بیشتر بوده و فرض یکنواختی واریانس ها پذیرفته نمی شود. پس مقدار t محاسبه شده با فرض برابری واریانس ها مناسب نخواهد بود.

چون t محاسبه شده با فرض عدم برابری واریانس ها ۰/۶۳۱- برای سلامت سازمانی با درجه آزادی ۱۵۰ برای آزمون های دو دامنه ای در سطح ۰/۰۵ کمتر از قدر مطلق مقدار بحرانی t (۱/۹۶) بوده و همچنین سطح معنی داری بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین، فرض صفر در این آزمون مبنی بر عدم تفاوت بین دیدگاه معلمان استان های اردبیل و گیلان پذیرفته شده شده و با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت: «از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت نیست».

نتیجه گیری

این پژوهش با هدف مطالعه مقایسه ای سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان انجام شد. یافته های ما نشان داد از نظر معلمان سلامت سازمانی مدارس دولتی استان های اردبیل و گیلان متفاوت نیست. و همچنین معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان گیلان رضایت دارند. و نهایتاً نتایج نشان داد که معلمان از سلامت سازمانی مدارس دولتی استان اردبیل رضایت دارند.

تحقیقات نشان داده است که در بحث عوامل سازمانی، نتایج نقش حیاتی رهبری در شکل دهی به سلامت سازمانی مدرسه را برجسته می کند. همانطور که توسط نانگ^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۲) نشان داده شده است، رهبرانی که سبک های رهبری توانمند و مشارکتی را اتخاذ می کنند، می توانند فضای اعتماد و احترام را ایجاد کنند، که منجر به رضایت و تعهد معلم می شود.

تحقیقات آتی باید با هدف گسترش یافته های این مطالعه از طریق بررسی سلامت سازمانی در محیطها و مناطق مختلف آموزشی، با استفاده از روش های کمی و کیفی، درک جامع تری از پدیده ها ارائه دهد. مطالعات تطبیقی بین سطوح مختلف آموزشی و زمینه های فرهنگی می تواند بینش عمیق تری را در مورد مؤلفه های جهانی و زمینه خاص سلامت سازمانی ارائه دهد. علاوه بر این، مطالعات طولی می تواند به درک چگونگی تکامل سلامت سازمانی در طول زمان و در پاسخ به مداخلات خاص کمک کند.

منابع

- Fu, C., Ouyang, M., Liu, X., Xu, G., Wang, H., Ye, Z., & Jie, Z. (2023). The Role of School Organizational Conditions in Teacher Psychological Resilience and Stress During COVID- 19 Pandemic: A Moderated Mediation Model. *Frontiers in psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1047831>
- Kuyubaşoğlu, R. M., Koç, A., Yıldızber, E., & KaracıĖer, P. (2022). Examination of High School Teachers' Perceptions of Organizational Culture: Iskenderun Sample. *Journal of Advanced Education Studies*. <https://doi.org/10.48166/ejaes.1214486>
- Miles, M. B. (1965), Planned change and organizational health: figure and ground. In J. M. Kitchel (Ed.), *Change*
- Paclit, A., Castriciones, S., & Vadil, C. (2022). Organizational Health of Alfonso Castaneda District: It's Correlation to Instructional Leadership Styles of School Administrators and Coping Strategies of Teachers in the New Normal. *International Journal of Research Studies in Education*. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2022.b051>

- Parlar, H., & Cansoy, R. (2017). Examining the Relationship Between Instructional Leadership and Organizational Health. *Journal of Education and Training Studies*. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i4.2195>
- Processes in the Public Schools (Eugene, Oregon: University of Oregon Press, pp. 10-34).
- Shen, S., Tang, T., Hong, S., Wang, S., Guan, X., Yan, X., Wang, Y., Qi, Y., & Feng, R. (2022). Linking Emotional Intelligence to Mental Health in Chinese High School Teachers: The Mediating Role of Perceived Organizational Justice. *Frontiers in psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.810727>
- Yilmaz, S., & Kaya, A. (2022). Analysis of the Relationship Between Teachers' Perceptions of Organizational Identification and Meaningful Work. *Kuramsal Eğitimbilim*. <https://doi.org/10.30831/akukeg.1144116>
- Zweieris, K., Tigelaar, E. H., & Janssen, F. J. J. M. (2023). Studying curriculum orientations in teachers' everyday practices: A goal systems approach. *Teaching and Teacher Education*, 122, 103969. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103969>